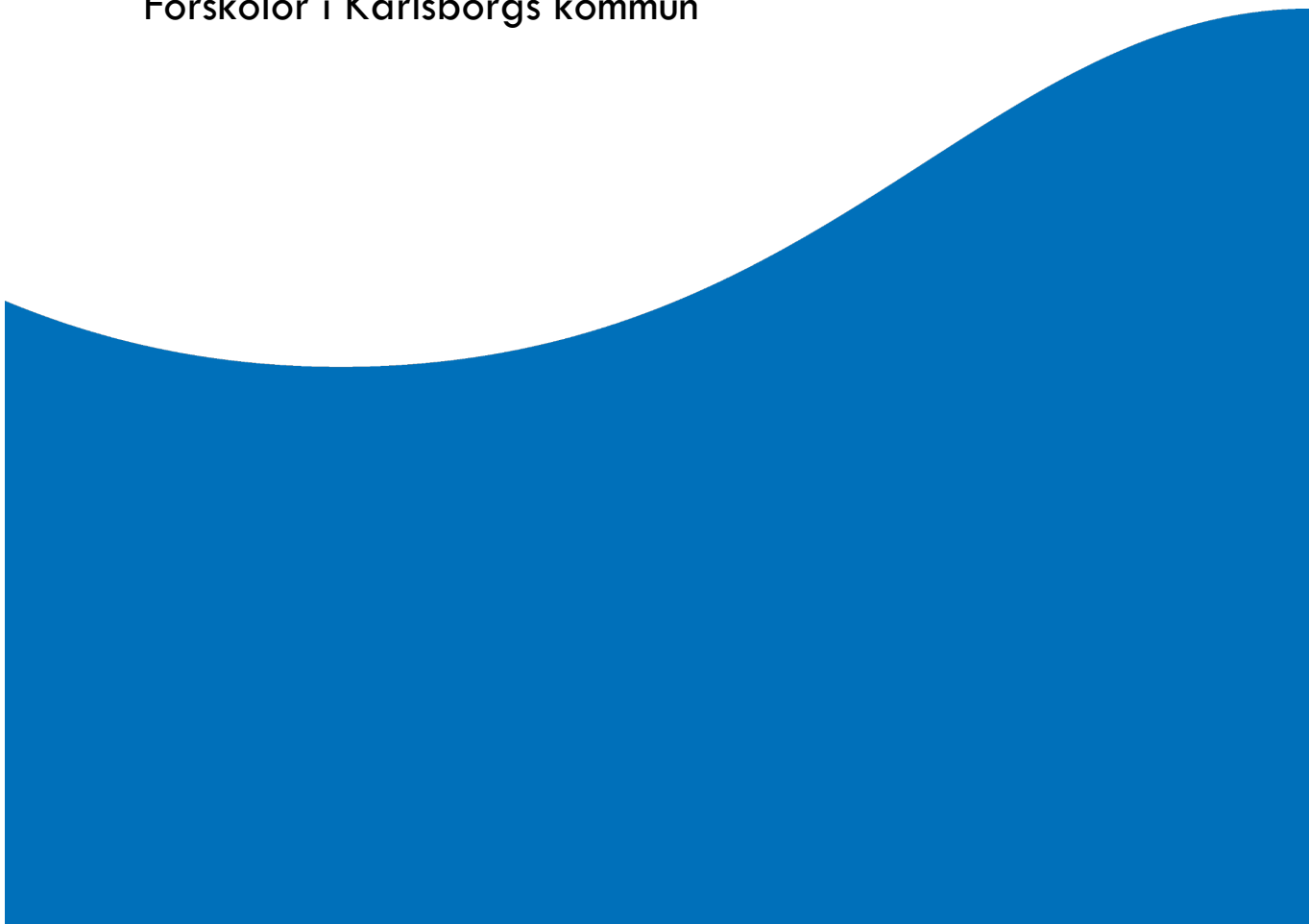

KARLSBORG

Rutin mot diskriminering och kränkande behandling

Förskolor i Karlsborgs kommun

Chef som godkänt rutin:	Helena Dahlgvist, rektor förskola, Cecilia Alexandersson, bitr. rektor
Gäller för:	Barn- och utbildningsförvaltningen
Senast uppdaterad:	2025-09-01
Dokumentansvar:	Rektor förskola

Innehåll

INLEDNING	2
DEFINITIONER	3
MÅLSÄTTNING	4
RUTINENS INNEHÅLL	4
DELAKTIGHET OCH FÖRANKRING.....	5
ÅRSHJUL.....	6
TRYGGHETSVANDRING	7
RESULTAT AV UTVÄRDERING	8
Läsår 2025/2026	8
FRÄMJANDE ÅTGÄRDER.....	9
De sju diskrimineringsgrunderna.....	9
Kön.....	9
Könsöverskridande identitet eller uttryck.....	10
Etnisk tillhörighet.....	10
Religion eller annan trosuppfattning	11
Funktionsnedsättning	11
Sexuell läggning	12
Ålder	12
Kränkande behandling	13
FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER	13
RUTINER FÖR ATT FÖRHINDRA DISKRIMINERING, TRAKASSERIER ELLER KRÄNKANDE BEHANDLING	14
RUTINER FÖR ÅTGÄRDER I AKUTA SITUATIONER	15

Inledning

Förskolan har i uppdrag att arbeta för en förskolemiljö som är fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Bestämmelser om detta finns i:

- Barnkonventionen
- Skollagen 6 kap. (2010:800)
- Diskrimineringslagen (2008:567, ändrad 2014:958)
- Förskolans läroplan Lpfö18

I skollagens kap. 6 finns regler om åtgärder mot kränkande behandling. Varje förskola ska bedriva ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Förebyggande åtgärder ska genomföras och en rutin ska upprättas årligen.

I diskrimineringslagens kap. 3 finns regler om aktiva åtgärder mot diskriminering. Förskolan har en skyldighet att aktivt arbeta med åtgärder riktade mot de sju diskrimineringsgrunderna; kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att arbeta förebyggande, främjande och åtgärdande. Löpande dokumentation ska genomföras. Arbetet ska ske i samverkan med barn och personal på enheten.

I det främjande arbetet ska samtliga diskrimineringsgrunder beaktas och arbetet ska integreras i den vardagliga verksamheten och återspeglas i personalens förhållningssätt, i den fysiska lärmiljön och i valet av pedagogiskt material.

Det förebyggande arbetet ska inriktas på risk- eller problemområden som identifieras genom kartläggning av verksamheten. Kartläggningen kan göras på olika sätt genom t.ex. enkäter, organiserade samtal med barn och personal, trygghetsvandringar eller dokumentation från fall av kränkande behandling. Kartläggningen ska analyseras och utifrån den ska varje enhet sätta upp mål för sitt förebyggande arbete. Enheten ska också besluta om vilka åtgärder som ska genomföras för att nå målen. Det ska framgå vem som är ansvarig för åtgärderna, när och hur de ska utvärderas.

Till det åtgärdande arbetet hör också att ha rutiner för akuta situationer. Om en sådan situation inträffar ska omständigheterna anmälas, utredas genom att dokumentera och åtgärder föreslås för att förhindra att det upprepas. Rutinerna ska vara kända av all personal.

Definitioner

Diskrimineringslagen skiljer på 6 olika diskrimineringsformer:

Direkt diskriminering: När ett barn behandlas sämre än någon annan i jämförbar situation och missgynnandet har samband med någon av de 7 diskrimineringsgrunderna (att behandla lika olika).

Indirekt diskriminering: När tillämpning av bestämmelser eller kriterier framstår som neutrala men i praktiken missgynnar barn i relation till någon av de 7 diskrimineringsgrunderna (att behandla olika lika).

Instruktioner att diskriminera: Att ge order eller instruktioner till någon i lydnads- eller beroendeförhållande att trakassera eller direkt/indirekt diskriminera.

Trakasserier: En enskild handling som kränker ett barns värdighet utifrån en eller flera av diskrimineringsgrunderna.

Sexuella trakasserier: Ett uppträdande av sexuell natur som kränker ett barns värdighet.

Bristande tillgänglighet: När ett barn med funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäligen tillgänglighetsåtgärder för att barnet ska komma i en jämförbar situation med barn utan denna funktionsnedsättning.

Kränkande behandling är när ett barns värdighet kränks, men kränkningen inte har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Vid bedömningen av kränkande behandling mellan barn ska stor vikt fästas vid barnets upplevelse.

Det är den som upplever sig utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är kränkande. Det är viktigt att komma ihåg att yngre barn inte alltid har möjlighet att förmedla sina känslor på samma sätt som äldre barn och vuxna.

Främjande åtgärder: Förstärka det vi vill se mer av – det som gynnar lärande. Det främjande arbetet har fokus på det positiva, att skapa en tillitsfull lärmiljö och respekt för allas lika värde.

Förebyggande åtgärder: När vi tar bort hinder i förväg när vi vet eller tror att det finns anledning. Det förebyggande arbetet handlar om att identifiera och avvärja risker för kränkningar och trakasserier i den egna verksamheten.

Målsättning

Målsättningen med rutinen är att den ska vara en hjälp i arbetet med att:

- **Främja** likabehandling och jämställdhet.
- **Förebygga och förhindra** diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- **Förankra** arbetet hos samtliga barn, medarbetare och vårdnadshavare.
- **Följa upp** likabehandlingsarbetet och de åtgärder som genomförs.

Rutinens innehåll

Rutinen har följande uppbyggnad:

- Utvärdering av föregående årsrutin
- Främjande åtgärder
- Kartläggning och analys
- Förebyggande åtgärder
- Riktlinjer och rutiner för att förhindra diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.
- Rutiner för åtgärder i akuta situationer.

Delaktighet och förankring

Enligt Skollagen (2010:800) och Diskrimineringslagen (2008:567) ska arbetet med rutinen involvera både barn, personal och vårdnadshavare.

Barnen ges möjlighet att vara delaktiga i rutinen i samband med kartläggning av förebyggande åtgärder genom att delta i trygghetsvandringar och barnintervjuer. På avdelningar med de yngsta barnen genomför personal trygghetsvandringarna genom observationer. Det vardagliga arbetet ska präglas av ett förhållningssätt som visar att barnens tankar, idéer och åsikter är av stor vikt.

Vårdnadshavare får kännedom om att det finns en rutin i samband med introduktionen på förskolan. Rutinen ska finnas på Vklass samt på kommunens hemsida. Vårdnadshavare deltar i kartläggningen genom att årligen besvara en enkät. Enkäten innehåller bl.a. frågor om trygghet, trivsel och delaktighet. På utvecklingssamtalen lyfts frågor kopplat till normer och värden.

Personal ges möjlighet att vara delaktiga i rutinen genom att kontinuerligt kartlägga, analysera, utforma mål, följa upp och utvärdera arbetet under läsåret. Arbetet synliggörs i ett årshjul. Ambitionen är att rutinen ska genomsyra det dagliga arbetet på förskolan. Arbetssättet utifrån rutinen utvärderas en gång per år på respektive förskola.

Årshjul

Augusti

Rutinen revideras och implementeras på arbetsplatsträff på respektive förskola.
Rutinen läggs ut på hemsida samt i lärplattformen Vklass för att kommuniceras till vårdnadshavare.

September

Rutin mot diskriminering och kränkande behandling lyfts på föräldramöte.

Oktober

Trygghetsvandringar tillsammans med barnen sker på respektive förskola.
Yngre avdelningar gör observationer för att kartlägga otrygga platser.

November

Rutin mot diskriminering och kränkande behandling lyfts på föräldraråd.

December/Januari

Personalen utvärderar och analyserar höstterminens arbete utifrån utvärderingsmall kopplat till det systematiska kvalitetsarbetet.

April

Enkät till vårdnadshavare och barn.
Trygghetsvandringar tillsammans med barnen sker på respektive förskola.
Yngre avdelningar gör observationer för att kartlägga otrygga platser.

Maj

Skolledare sammanställer och analyserar resultat av enkät till vårdnadshavare, barn samt anmälningar om kränkande behandling från läsåret.

Personalen utvärderar och analyserar vårterminens arbete utifrån utvärderingsmall kopplat till det systematiska kvalitetsarbetet.

Juni

Sammanställning och analys återkopplas till respektive förskola. Återkoppling sker både avdelningsvis samt för respektive förskola.

Trygghetsvandring

Exempel på tillvägagångssätt vid trygghetsvandring med personal:

- Utgå från en karta över byggnaden (förslagsvis den som används under SBA-ronden) samt lägg till en yta för utemiljön.
- Markera t.ex. platser som kan upplevas som otrygga, där tillbud eller kränkningar inträffat eller där barnen ofta saknar tillsyn.
- Diskutera i arbetslaget hur dessa platser kan göras tryggare.

Exempel på tillvägagångssätt vid trygghetsvandring med barn:

- Ta med några barn på en rundvandring på förskolan samt utomhus.
- Låt barnen använda figurer med glad, ledsen eller neutral mun som får symbolisera hur de känner sig på en viss plats. Dokumentera barnens upplevelser.

Komplettera gärna trygghetsvandringen med några barnintervjuer.

Följande frågor kan utgöra ett underlag:

1. Hur känner du dig på förskolan (Förstärk med glad, ledsen eller neutral figur)?
2. Vad tycker du om att göra på förskolan (inne/ute)?
3. Finns det något du inte tycker om på förskolan (inne/ute)?
4. Hjälp vuxna dig när du behöver på förskolan?
5. Lyssnar vuxna på dig?
6. Finns det något på förskolan som du är rädd för?

Resultat av utvärdering

Läsår 2025/2026

Förskolornas gemensamma mål för läsår 2025/2026:

”Öka pedagogernas närvaro i barnens lek samt vara aktiva förebilder”

Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling utvärderas och analyseras kontinuerligt under läsåret och sammanställs i kvalitetsrapporten utifrån det systematiska kvalitetsarbetet. Kvalitetsrapporten innefattar:

- Mål för läsåret
- Utvärdering och analys av läsårets mål, enkäter, observationer samt trygghetsvandringar.
- Insatser som gjorts under läsåret.
- Åtgärder för utveckling

Ansvarig: Förskolans ledning samt all personal.

Uppföljning och utvärdering: Mål och rutin följs upp och revideras i augusti varje år i samband med APT i augusti.

Främjande åtgärder

Enligt diskrimineringslagen ska varje förskola:

- arbeta med aktiva främjande åtgärder gentemot samtliga diskrimineringsgrunder.
- integrera de främjande åtgärderna i den vardagliga verksamheten och låta dem återspeglas i förhållningssätt, fysisk lärmiljö och i val av pedagogiskt material.

Vårt främjande arbete syftar till att förstärka respekten för allas lika värde. All personal på förskolan ska vara goda förebilder och ha ett förhållningssätt som överensstämmer med läroplanens värdegrund samt kommunens vision. Personal ska arbeta aktivt med förskolans vision och värdegrund samt vara medvetna om sitt eget beteende och agerande i alla vardagssituationer.

De sju diskrimineringsgrunderna

Kön

Begreppet kön innebär att någon är kvinna eller man. Förbudet mot könsdiskriminering omfattar också personer som planerar att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet.

”Förskolan ska aktivt och medvetet främja alla barns lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Förskolan har ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar barnens utveckling, val och lärande. Hur förskolan organiserar utbildningen, hur barnen blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på barnen bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Förskolan ska därför organisera utbildningen så att barnen möts, leker och lär tillsammans, samt prövar och utvecklar sina förmågor och intressen, med samma möjligheter och på lika villkor, oberoende av könstillhörighet”.

(Lpfö 18 reviderad 2025, s. 6)

För att främja lika rättigheter oberoende av könstillhörighet arbetar vi med att:

- Göra varandra uppmärksamma på om vi har olika förväntningar på flickor och pojkar och diskuterar det i arbetslagen.
- Kontinuerligt ta upp med barnen att alla oavsett könstillhörighet har samma rättigheter.
- Dela in barnen i olika lekgrupper för att uppmuntra till nya lekkamrater och lekar. Erbjuder allt material och alla aktiviteter för alla barn oavsett könstillhörighet. Undvika stereotyper och istället visa på nyanserade förebilder i t.ex. böcker och material.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses att någon inte identifierar sig som kvinna eller man genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön än det som registrerats för hen vid födseln.

”Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas.” (Lpfö 18 reviderad 2025, s. 4)

För att främja lika rättigheter oberoende av könsöverskridande identitet arbetar vi med att:

- Ha en kontinuerlig dialog med barnen om att alla ska bli respekterade som de är.
- Inte räkna/uppmärksamma barnen utifrån kön på till exempel samlingar eller i andra aktiviteter.
- Erbjuder en miljö fri från skyltar på till exempel toaletter som baseras på könstillhörighet.
- Erbjuder figurer/dockor i verksamheten som har ett obestämt kön.

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas en individs nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en eller flera etniska tillhörigheter.

”Förskolan är en social och kulturell mötesplats som ska främja barnens förståelse för värdet av mångfald. Kännedom om olika levnadsförhållanden och kulturer kan bidra till att utveckla en förmåga att förstå och leva sig in i andra människors villkor och värderingar”.
(Lpfö 18 reviderad 2025, s. 5)

För att främja lika rättigheter oberoende av etnisk tillhörighet arbetar vi med att:

- Prata om olika kulturer även om vi inte har andra kulturer representerade i vår barngrupp.
- Ge barn och vårdnadshavare med olika etnisk tillhörighet möjlighet att berätta om sitt språk och sin kultur.
- Använda musik, bilderböcker och digitala lärmaterial på andra språk och från andra kulturer.

Religion eller annan trosuppfattning

Med religion avses religiösa åskådningar som t.ex. hinduism, judendom, kristendom och islam. Annan trosuppfattning innefattar sådana övertygelser som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som t.ex. buddhism, ateism eller agnosticism.

”Barn i förskolan ska inte bli ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Därför ska undervisningen vara saklig, allsidig och icke-konfessionell” (Lpfö 18 reviderad 2025, s. 5)

För att främja lika rättigheter oberoende av religion eller annan trosuppfattning arbetar vi med att:

- Tydliggöra att alla barn har rätt till sin tro och att vi kan ha olika tro när frågor om religion och trosuppfattningar kommer upp i gruppen.
- Förklara olika religiösa uttryck som barnen stöter på som t.ex. slöja, kors, kippa etc. med betoning på att alla har rätt till sin egen tro.
- Beskriva för barnen varför vi firar vissa högtider och synliggöra att det finns högtider i olika religioner.

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga. Vid funktionsnedsättning återfinns även neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som t.ex. ADHD och autism.

”Förskolan ska särskilt uppmärksamma barn som av olika anledningar behöver mer ledning och stimulans eller särskilt stöd. Alla barn ska få en utbildning som är utformad och anpassad så att de utvecklas så långt som möjligt.” (Lpfö 18 reviderad 2025, s. 6)

För att främja lika rättigheter oberoende av funktionsnedsättning arbetar vi med att:

- Planera aktiviteter i vår vardag så att alla barn kan delta utifrån sina förutsättningar.
- Arbeta med tydliggörande pedagogik i form av bl.a. AKK.
- Anpassa lokalerna efter barnens behov.
- Ha en tät dialog med vårdnadshavare om barnens behov och möjligheter.
- Ha kontakt med specialpedagog, talpedagog, BVC och andra instanser vid behov.

Sexuell läggning

Diskrimineringslagen definierar sexuell läggning som homosexuell, heterosexuell eller bisexuell läggning.

”Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas.” (Lpfö 18 reviderad 2025, s. 4)

För att främja förståelse för olika sexuella läggningar och för olika familjekonstellationer arbetar vi med att:

- Synliggöra och samtala med barnen kring olika familjebildningar.
- Tillsammans läsa böcker om olika familjekonstellationer.
- När barnen säger att de leker ”mamma, pappa, barn” speglar vi genom att säga ”leka familj”.

Ålder

Med ålder menas hur många år en person har uppnått.

”Förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska därför utgå från vad som bedöms vara barnets bästa, att barn har rätt till delaktighet och inflytande och att barnen ska få kännedom om sina rättigheter.” (Lpfö 18 reviderad 2025, s. 4)

För att främja lika rättigheter oberoende av ålder arbetar vi med att:

- Alla blir lyssnade på oavsett ålder.
- Alla ges möjlighet att påverka sin vardag på förskolan oavsett ålder.
- Ha aktiviteter som är anpassade till barnens utvecklingsnivå.
- Inte använda uttryck som ”detta borde du som är X år klara”.

Kränkande behandling

Med kränkande behandling avses ett uppträdande som kränker ett barns värdighet, men inte har koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

”Utbildningen ska ge barnen möjlighet att utveckla sin förmåga till empati och omtanke om andra genom att uppmuntra och stärka deras medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt. Den ska ge barnen möjlighet att på olika sätt få reflektera över och dela sina tankar om livsfrågor” (Lpfö 18 reviderad 2025, s. 5)

För att främja likabehandling arbetar vi med att:

- Alla vuxna är goda förebilder för barnen genom att aldrig tala illa om andra.
- Prata med barnen – inte över huvudet på barnen.
- Kontinuerligt lyfta frågor om integritet med barnen utifrån deras ålder och utvecklingsnivå.

Förebyggande åtgärder

Enligt diskrimineringslagen handlar det förebyggande arbetet om att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. Varje förskola ska:

- arbeta med aktiva förebyggande åtgärder.
- inrikta det förebyggande arbetet på risk- eller problemområden som identifieras genom kartläggning (samtliga diskrimineringsgrunder samt kränkande behandling ska ingå i kartläggningen).
- involvera barnen i kartläggningen och det förebyggande arbetet.
- formulera mål och åtgärder utifrån kartläggningen samt utvärdera åtgärderna.

Rutiner för att förhindra diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling

Alla människor har lika värde. Nolltolerans mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling ska genomsyra verksamheten.

För att förhindra diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling arbetar vi utifrån ett förhållningssätt med närvarande pedagoger. Barn lämnas inte utan tillsyn på förskolan. I de fall barn önskar att leka ostört på egen hand bör utrymmen väljas där personal ändå kan utöva tillsyn, t.ex. genom en glasruta eller en dörr som står på glänt.

En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen. Ett barn som berättar att hen känner sig kränkt, ledsen, arg, sårad eller skadad ska alltid tas på allvar. Varje incident av kränkande behandling ska resultera i en omedelbar reaktion från personal i förskolan. Personal som blir vittne till diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling ingriper omedelbart genom att tydligt avbryta handlingen.

Så snart förskolan får kännedom om att diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling har eller kan ha skett ska uppgifterna utredas. Utredningen ska dokumenteras. Innan en utredning genomförs informeras alltid rektor. Även vårdnadshavare kontaktas.

Om en vårdnadshavare känner oro eller uppmärksammat någon form av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling vänder de sig till personal på förskolan. Om de upplever att personal är inblandad i diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling kontaktas ansvarig rektor.

Rutiner för åtgärder i akuta situationer

Personal som arbetar på förskolan ska alltid reagera vid eventuella kränkningar, trakasserier och diskriminering.

”En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Första stycket första och andra meningarna ska tillämpas på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567).”
(6 kap, 10§ Skollagen 2010:800)

Barn som kränker/trakasserar andra barn

1. Gå in och bryt när du ser att en handling kan vara en kränkning/trakasserier.
2. Tillkalla andra vuxna om du inte kan hantera situationen på egen hand.
3. Prata med inblandade parter. Använd t.ex. ritprat med barnen vid behov.
4. Kontakta vårdnadshavare.
5. Anmäl skyndsamt i det digitala systemet Draft it Kränkande behandling.
6. Rektor tar emot anmälan och utredning påbörjas.
7. När utredning genomfört så avslutas ärendet av rektor.
8. Huvudman får rapport om ärendet.
9. Antal ärenden rapporteras till barn- och utbildningsnämnden.

Vuxna som kränker/trakasserar/diskriminerar barn

1. Gå in och bryt när du ser att en handling kan vara en kränkning/trakasserier.
2. Tillkalla andra vuxna om du inte kan hantera situationen på egen hand.
3. Anmäl skyndsamt i det digitala systemet Draft it Kränkande behandling.
4. Rektor genomför samtal med berörd vuxen.
5. Huvudman får rapport om ärendet.
6. Uppföljning med barn/vårdnadshavare sker inom en vecka. I samband med uppföljningen utvärderas de akuta åtgärderna.
7. Anses handlingen vara ett brott kontaktas sociala myndigheter och polis.
8. Antal ärenden rapporteras till barn- och utbildningsnämnden.